

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatelj je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja 8 K
pol leta 4 "
četrt leta 2 "
posamezne številke po 10 h.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 6 K.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste,

če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja uvrčenja od petit-vrste po 8 h.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari, je pošiljati samo na naslov:

**Upravništvo Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani, Gradišče št. 2.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

„En šomašter je bil . . .“

Nekoliko odgovora. Napisal Anton Pesek.

I.

Moj govor o „Socialnem delu učiteljstva“ je klerikalce zadel v živo, zato so zavezili kot pes, ki se mu stopi na rep. Kaj ne, gospoda, strah vas je zavednega učiteljstva, ker zakaj in čemu si toliko, in sicer na vse mogoče načine prizadevate, da bi pridobili učiteljstvo v svoj tabor. „Narodno Socialne Zveze“, ki sem jo nasvetoval, imenuje „Slovenec“ ironično-otroško križarsko vojsko. Če je torej „N. S. Z.“ (Narodna Socialna Zveza) res taka malenkost, čemu greste potem s polenom nad — muho?! Oba napada tako v „Slovencu“ kot v „Naši moči“ torej nista namenjena „N. S. Z.“ temveč zavednemu učiteljstvu, ker se boje, da bi učiteljstvo potom N. S. Z. uspešno delovalo za izobrazbo ljudstva. Namen teh dveh ostudnih napadov je edino ta, da bi oplašili učiteljstvo, da bi ne sodelovalo pri N. S. Z. Kako resnične so pač besede, ki sem jih govoril na skupščini (glej „Na delo med ljudstvo!“ stran 77): „Čim bolj bomo delali, tem bolj ljuto nas bodo napadali, ker se baš delavnih ljudi boje naši narodni sovražniki in naši mračnjaki. Vsevesti so si, da jim samo zabavljanje in kričanje ne škoduje, temveč jim le še prevečkrat daje goriva za njihov ogenj, a delo, vztrajno delo za prosveto naroda jim izpodkoplja tla.“

Napada v „Slovencu“ in „Naši moči“ name in napredno učiteljstvo sta izbruhla onemogle jeze in gneva, ker se učiteljstvo pripravlja na sistematiško probujo naroda. Kajne, mi vstajamo, in vas je strah?!

Človek se vam more res smejati, ko vidi, kako si na vse mogoče načine prizadevate, da bi spravili učiteljstvo v klerikalni tabor, a vse vaše grožnje in sirovosti ter tudi vaše milo vabljenje in obljubljanje vseh klerikalnih dobrot se razbijajo ob značajnosti in zavednosti učiteljstva. Če res predstavlja napredno učiteljstvo višek nevednosti, če smo res nedostojni člani človeške družbe kot nas blatite, za Boga mi-

lega, čemu si pa toliko prizadevate, da bi to nevedno in to nedostojno družbo pridobili v svoj tabor? Za prazen nič se vendar nihče ne trudi, razen istega, ki je teletensko neumen! Ker pa ne verjamem, da bi vi bili teletensko neumni — kot zmerjate mene — potem pač tiči v vaših napadih zlobnost, da bi oblitili učiteljstvo in nahujskali nerazodne ljudi zoper nas.

Ko je neki razumen naroden mož čital znani pamflet, ga je koj odložil ter dejal: „Ne morem dalje čitati, to je pisano tako gnusno, da se mora gabitivsakemu dostojnemu človeku.“ Tako sodi razumno ljudstvo o vaših napadih; vašim backom pa privoščimo tako „duševno hrano“, ker za boljše niso zmožni.

In ti vaši backi in baculje bodo učili učiteljstvo dostojnosti in poštenosti?! Za vašo „izobrazbo“, „dostojnost“ in „poštenje“, s kakršnim nas hočete pitati, se ne zahvaljujemo prav lepo le učitelji in učiteljice, temveč tudi zavedni narodni fantje kakor tudi narodna dekleta. Pojdite se solit! Zakaj pa potem „cvet deklet“, Marijine hčere, zaradi same pobožnosti poromajo tuintam v — Rim?! In tudi vaši krščanskosocialni kurzovci so že pokazali svojo priučeno izobrazbo in dostojnost — v sirovih pretepih imate torej dovolj smetja pred svojim pragom.

Pišete: „Šele, ko se bo liberalni šomašter od ljudstva naučil praktičnega duha, treznosti in smisla za socialno gospodarsko življenje, potem šele bo sam zmožen ljudi učiti.“ — Res je! Pri klerikalcih vlada praktičen duh, treznost in smisel za socialno gospodarsko življenje. Pokazalo se je to pri konzumnih družtvih, kjer so si razni, ki so predstavljali višek vsevednosti, napolnili žepe, popihali v drugo faro, kmete pa spravili v ječe in dolgove. Da se je po konzumnih družtvih pod vodstvom ali nadzorstvom kake „Njegove Svedrske Učenosti“ ali kake klerikalne „Debelosti in Rejenosti“ komunističko popivalo in žrlo ter kradlo na račun ubogega kmeta, kajne, to je bil praktičen duh, treznost in smisel za socialno gospodarsko

življenje?! Tega se pač učiteljstvo ne bo nikoli navzelo.

„Slovenec“ je pisal, da ne more ravno-dušno kvitirati 1. da sem jaz za svoja izvajanja žel aplavz navzočega učiteljstva in 2. da hoče učiteljstvo ljudstvo izobraževati. — Hvala lepa za to odkritosrčno besedo! In nadalje pravi, „gre se tu samo za praktično stran — izboljšanje gmotnega stanja učiteljstva.“ — Tega klerikalci ne bodo dovolili, ker je učiteljstvo mojim izvajanjem ploskalo in ker hoče učiteljstvo ljudstvo izobraževati. Krasen izgovor — tehten vzrok. A bodi vam povedano, da učiteljstvo ne zataji svojih načel in ne omadežuje svoje značajnosti zaradi skle-dice leče — ki jo samo obljublja, a dali je ne bi itak nikoli — kot delajo to vaši backi, ki imajo toliko praktičnega duha in smisla za socialno gospodarsko življenje, da za frakelček zelenega fuzla prodajajo svoje prepričanje in svojo značajnost. Kaj takega je vam, gospod „Slovenec“ člankar, „praktična stran“?

Na vse budalosti odgovoriti ni mogoče.

Na osebne napade nase ne odgovarjam junakom, ki se skrivajo za imuniteto in ki so korajžni le v blatenju izza vogla, a ko bi morali sprejeti pred sodiščem zaslužno plačilo pa po zajčje zbeže in se strahopetno skrivajo. Opomnim naj le to. Da se norčujete iz bolnega človeka, da je suha južina, to je plemenit čin, vreden peresne deteljice: Štefe, Lampe, Gostinčar. Še poulični paglavci bi ne bili tako plemeniti.

Sploh bi pa ne bil odgovoril na ta napad, a dvoje je, česar tudi jaz ne morem ravno-dušno kvitirati. To je:

1. „Naša moč“ je pisala: „Otroci pridejo iz šole, pa mnogo jih ne zna pisati in brati. Drugi so podivjani, da se Bog usmili. Liberalni šomaštri pa v šoli, namesto, da bi A B C razlagali, vpijejo n. pr. v Ljubljani „Živio Hribar“. Kako pa naj otrok postane značajan, ako vidi učitelja, kako fajmoštru dela komplimente, za njegovim hrbtom pa ljudi proti njemu šunta? Od koga naj se otrok nauči strpljivosti, če pa svojega učitelja vidi, kako po oštarijah hujska? Ali more otrok biti spodoben, ako pa učitelja

sluši zabavljati proti ljudem, ki niso njegovega mišljenja? Kako [naj] otrok spoštuje takega vzgojevalca?“

2. Nista vam zadostovala nesramna napada v „Slovencu“ in „Naši moči“ name, temveč ste se lotili celo osebno mojih sorodnikov, da bi jih nahujskali zoper mene, da bi me očrnili pri njih. Da, celo tako daleč gre ostudna gonja klerikalcev, da so zaradi ustanovitve N. S. Z. izkušali potom mojih sorodnikov napraviti spor med menoj in mojo soprogo. Pa iz te moke ne bo kruha!

Na tej dve točki dobite prihodnjič primeren odgovor.

Zdravilišče za učiteljce.

Pri zborovanju „Društva slovenskih učiteljev“ 31. decembra 1907 se je izprožila ideja, da bi se ustanovil nekak sanatorij ali hospice za slabotne ali obolele učiteljce.

To idejo moramo z zadovoljstvom in radostjo pozdraviti, a po mnenju pisca teh vrst naj bi se ustanovil sanatorij ali hospice ne le za oslabele in obolele učiteljce, pač pa tudi za oslabele in obolele učitelje. Da bi se delili in ustanovljali dva sanatorija, enega za žensko in enega za moško učiteljstvo, bi bilo naravnost nezmisel, ker bi s tem delili moči in težko, da bi mogla delovati oba sanatorija uspešno. Sicer bi pisec svetoval, da bi se ne prehiteli. Dokler nimamo učiteljskega konvikta v Ljubljani, naj bisine napravljali še drugih težav, a ko bomo imeli konvikt, svoj lastni dom, mora priti na vrsto sanatorij.

Tudi glede kraja je pisec drugega mnenja. Sanatorij v našem romantičnem Bohinju bi bil za poletje res nekaj krasnega, a vendar se mi zdi, da je zrak v Bohinju za bolehave ljudi veliko preoster; posebno pa pozimi. Kdo bi hotel iti se zdraviti in krepiti v zimskem času v Bohinj? Zato se predrzne pisec svetovati, naj bi se izbral kraj za sanatorij bolj na jugu, kjer

2. da se v njih javlja popolnoma določen red, kakor splošno v prirodi.

Zakoni, ki veljajo za postanek in razvoj držav, prava, sploh političnih dejstev, so v bistvu istovetni z znanimi prirodnimi zakoni, samo da nastopajo v višji sferi — v človeški družbi.

Induktivna metoda v socialnih vedah se drži strogo danih dejstev; odločno odklanja vsako vmešavanje tendenciozne umetne fantazije, ki vodi le do neplodnih idealov brez pomena za človeško družbo. Najimennitnejši sociologi so na tak način dospeli do rezultatov, ki imajo že sedaj za civilizatoriški in socialni razvoj največji vpliv.

Vsak poizkus reakcionarstva, pobijati in uničevati ta vpliv socioloških spoznanj za nadaljnji razvoj družbe, ne pride več bistveno v poštev.

Sociologija je danes priznana vodilna veda v socialnih znanostih. Ona proučava in raziskuje medsebojne človeške odnose.

Počenja s filozofskim upogledom v izvor medsebojnih človeških odnosov, v bistvo so-

LISTEK.

Sociologija in nje najznamenitejši zastopniki.

Vsaka veda ali znanost je spoznavanje in pojmovanje določenih skupin empirijskih dejstev in stanj ter raziskovanje načel in zakonov, ki se javljajo v danih dejstvih. Vsaka znanost počenja z opazovanjem raznih prikazni in izprememb ter stremi na njih podlagi odkriti zakone. Logični sklepi in ob priliki opravičena hipoteza so pot, po kateri dospje veda do svojih zaključkov.

Tako umevajo pojem „znanost“ zastopniki takozvanih eksaktnih ved, posebno prirod-znanosti. Induktivna metoda je tu že stoletja edino priznana pot raziskovanja.

Le glede državnih nauk, prava ter sploh v socialnih vedah se dosedaj niso držali te edine plodonosne poti, niti niso priznavali

strokovnjaki, da bi se dale te važne discipline obdelovati na induktiven način.

Učitelji državnega prava kakor sploh socialnih ved so trdili vedno to, da država, človeštvo, socialne prikazni in odnosi ne pripadajo naravi, da so to stvori svobodne človeške volje, ki sploh niso podrejeni nobeni zakonitosti, ter da se morajo opazovati zaradi tega v znanstvenem preiskovanju teh disciplin popolnoma druga pota, načela in pravila.

Deduktivna metoda, večkrat brez ozira na dana dejstva, je veljala splošno za edino zveličalno in zanesljivo pot, ter so po nji izvajali vsi najznamenitejši učitelji svoje zaključke.

Umevno je, da je takim potom nastalo — in še nastaja — ravno toliko različnih sistemov v raznih panogah takozvanih „Geisteswissenschaften“, kolikor je nastopilo učiteljev. Posledica tega je bila nečuvstva zmešnjava, čudna protislovja v načelih kakor poudarjenosti tako, da sploh ni mogoče najti jasnosti, še manj pa enotnosti v končnih rezultatih. V tej dobi je reakcionarstvo želo najlepše

uspehe v svojem stremljenju ter še podpiralo splošno zmedenost.

Vendar pa so v najnovejši dobi nastopili izredni talenti v socialnih vedah, ki so v svoji subtilni dalekovidnosti, podprti z visokim strokovnim znanjem, slutili istovetnost pojma „znanost“ za vse vede, inklusivno socialne. Dokazovali so, da mora učitelj socialnih ved biti istotako „Naturforscher“ kakor fizilog ali biolog, zakaj socialne prikazni so:

1. samo ena plat biologije, namreč življenje človeštva,

2. pa je in mora biti znanstvena pot povsod ista.

Spoznali so, da zgodovinski dogodki, državne in druge socialne prikazni niso slučajni plodovi svobodne človeške volje v družabnem življenju. Vsi ugovori proti temu se ne morejo vzdržati niti ne smejo več pričakovati upoštevavanja. Neovrgljivo je dokazano po dejstvih:

1. da sledijo vse socialne (tudi politične) prikazni a) od početka svojega nastopa, b) v svojem obstanku in razvoju, c) v minevanju — gotovim stabilnim zakonom;

ni tako ostre zime. Seve, to so le ideje in mnenja, ki jih bo potreba preudariti in premisliti od vseh strani.

Za čas, dokler nima učiteljstvo svojega lastnega sanatorija, svetuje pisec, da bi se vse obolelo in oslabele učiteljstvo posluževalo kopališča po Knajpovem načinu v Dolini pri Trstu, in sicer iz teh vzrokov:

1.) Vas Dolina je pod hribom in iz vasi se vidi na krasni zaliv Jadranskega morja, zaradi česar je v Dolini gorski in morski zrak;

2.) V Dolini se je ustanovilo kopališko društvo, ki ima svoje lastno kopališče in svojega zdravnika. Prvi redni občni zbor bo prve dni meseca marca t. l., a v ustanovnem odboru sta dva učitelja in gotovo bo zastopano učiteljstvo tudi v stalnem odboru.

3.) Dolina in bližnje vasi tvorijo takoj imenovani Breg, ki tvori ves skupaj krasen panoramo. Tu vidiš hribe, ravnino in odpira se ti pogled na morje, ki je oddaljeno komaj pol ure hoda.

4.) Zima in mraz obstojita tu le v tem, če v zimskem času piha kateri dan burja, a če te ni, je skoraj vsa zimo 8—10° C toplote, tako da se lahko reče: mraza tukaj ni. Sneg, če se pokaže kdaj, se ne obdrži skoraj nikdar nad 24 ur. To zimo ga še nismo videli.

5.) Ako bi se oglašalo več učiteljstva za zdravljenje v Dolini, bi kopališko društvo gotovo napravilo za učiteljstvo ugodnejše cene nego za druge.

6.) Vse podjetje je v narodnih rokah in vsa okolica je slovenska. Doliška županija je že od nekdaj prvoroditeljica za slovenske in slovanske pravice v Istri. V nji je 5 ljudskih šol z 9 učiteljskimi osebami, ki niso nad pol ure hoda oddaljene druga od druge, saj bi dober hodec lahko prišel iz Doline v pet četrt ure v Boljunc, Boršt, Ricianje in zopet nazaj v Dolino.

7. Ker ima kraj tako milo podnebje, rodi tukaj razno sadje od najranjših čršenj do poznih zimskih oškurjev. Tudi je tukaj vinorodni kraj in zato prav primeren za takozvano grozdno kuro, saj zorijo nekatere vrste grozdja tu že v avgustu in potem ne manjka do pozne jeseni grozdja, ki delajo iz njega vino, imenovano brežanska.

To je navelo pisca teh vrst, da se predrzne svetovati učiteljstvu, ki išče zdravja in okrepila po raznih zdraviliščih, naj se obrne v Dolino. Kopališče je čisto novo in se odpre prvič 15. marca t. l. Kasneje napravi društvo tudi morsko kopališče ob morju. Kdor želi natančnejših informacij, naj se obrne na „Kopališko društvo“, a učiteljstvu rado ustreže tudi „Slovensko učiteljsko društvo za koprski okraj“, ki ima svoj sedež v Dolini.

Sramota!

Ni še dolgo od tega, kar je prišla na okr. šol. svet v tako spisana prošnja za nadučiteljsko službo, da se nam zdi vredno objaviti vsaj sklep.

Ferner legt der erfurchtsvollst Unterzeichnete an den Stufen des hohen Landesschulrates das feierliche Versprechen ab, daß es seine heiligste Aufgabe, sowie eine Ehrenpflicht sein werde sich in eiserner Konsequenz durch rastlose unermüdete Arbeit, Bienenfleiß sowie tadelloses Verhalten der hohen Gnade sowie

cialnih sil in zakonitost njih učinkovanja, ter je kot taka bistveni del pozitivne filozofije. Nadalje razreduje socialne fenomene, označi činitelje socialnega razvoja ter konstatuje naravno zakonitost v obliki sociološke zakonitosti v socialnem življenju. V svojem raziskovanju temelji na celokupnem človeškem znanju zaradi pripoznanjih dejstev in dognanih načel. Glavna opora ji je objektivna zgodovina, očiščena vseh tendencioznih poročil iz tega ali onega ozira. Kot edino pravi zadnji namen zgodovine postulira sama sebe.

Temelj sociologiji pa vendar ostanejo prirodoslovne vede, pred vsem biologija, antropologija, etnografija, kulturna zgodovina, psihologija in statistika. Tudi geologija in geografija služita kot pomožne vede.

Socialni odnosi niso izolirane, poedine prikazni v narodi kakor ena rastlina ali elektrika, v življenju konfesijska, ampak so človeško življenje obsebi. Socialni odnosi so vse to, zaradi česar se porajamo, kar nas razlikuje, kar nas nagiblje k učinkovanju, kar nas uničuje, v socialnem življenju žanjejo človeštvo

des geschenkten Vertrauens würdig zu erweisen.

Klerikaleci so pač v vsakem stanu brez sramu.

Zastopnikom učiteljstva pa naročamo, naj porabijo ves svoj vpliv, da tak prošnjik ne pride v poštev, naj si bo Peter ali Pavel.

Značajem mož kaj takega ne stori. Kdor pa tako klečeplazi, ni vreden da je učitelj. Dela nam sramoto!

Košček k poizkusu rešitve našega social. vprašanja.

Slovensko učiteljstvo ima lepo organizacijo, ki je nanjo lahko ponosno. Ker mu poklicani krogi niso hoteli preskrbeti primerne, za življenje potrebne plače, si je osnovalo v svrhu samopomoči tudi „Učit. konvikt“, „Vdovsko društvo“ in druge zavode in društva. Govorilo se je tudi o menjavanju otrok mestnih in kmetijskih učiteljev.

Danes hočemo omeniti še nekaj, s čimer bi se dalo nekoliko pomagati učiteljstvu potom samopomoči in kolegialnosti.

Znano je, da so največji siromaki učitelji z rodovinami. Učitelj je dolžan svojemu stanu, da otroke izšola. To pa stane silno denarja, in marsikateri tovariš mora stradati v polnem pomenu besede, če ima otroke po šolah. A da bi bili vsaj potem preskrbljeni! Pri sinovih se to doseže, a težje je pri hčerah. Vse ne morejo biti učiteljice in poštne upraviteljice, druge službe se pa jako težko dobe in so tudi nestalne.

Glavni smoter vsake ženske je, da se omoži. Ona, ki tega ne dožene, ni nikdar srečna. Poznamo jako omikane ženske v dobrih službah, a vsaka, ki je samica, je videti nezadovoljna. Ženska je kakor trta; le takrat raste bujno, če se ovija in naslanja na moža.

Noben oče se ne more oddahnniti, dokler ni svoje hčere dobro omožil, šele potem si je svest, da je preskrbljena.

Kot z drugimi, pravtako je z tudi z učiteljskimi hčerami.

Mnogo učiteljskih hčera se omoži z omikanimi in imovitimi ljudmi, a še več jih obse, predvsem zato, ker nimajo denarja. Prav redko se tudi sliši, da bi se katera omožila z učiteljem. In vendar ni nobena tako primerna za učiteljevo soprogo. Kako težko se uživi preprosta deklica v učiteljsko življenje, kako redke so med njimi, ki si pridobe popolno umevanje svojega moža, in marsikaj se jim zdi neumljivo, po čemer stremi njen soprog in kar je njegov ideal! A tudi meščanka se težko privadi življenja na kmetih brez primerne ženske družbe, brez gledišča in mestnih zabav. Koliko je med nami nesrečnih zakonov, zlasti ker učiteljeva soproga ne more najti prave meje med imenitnostjo našega poklica in stanu ter med našimi plačami.

Učiteljeva hči pa je dovolj omikana, da more umevati učiteljske ideale, a tudi vajena, prilagoditi kulturne in družabne potrebe učiteljskim plačam, ker je ves čas živela v tem ozračju.

Vsak mladi tovariš naj bi torej, ko si misli izbirati družico, pogledal najprej po hčerah svojih kolegov, če bi bila katera primerna za njegovo soprogo.

Dobil bo omikano ženo, ki pozna učiteljske težnje.

in posameznik posledice svojega dejanja in nehanja.

Sociologija širi spoznavanje, da vlada povsod, torej tudi v socialnem življenju, stroga zakonitost, in sicer pred vsem vzročnost in razvoj ali evolucija. Človeško družbo nam odkriva kot podvrženo prirodni zakonitosti z vrhovnim principom kavzatitete, ter je tako morala dospeti na stališče, da pripoznava enoten princip vseh prikazni in da zaradi tega postulira pozitivni monizem kot edino dejstvo odgovarjajoče filozofsko naziranje. Preko razvalin razrušenega dualizma stopa vedno vplivnejše in zmaganosno na plan, gotovim smotrom nasproti.

Umevno bo seveda, da sociološka veda kot sinteza empirijskih dejstev vseh znanosti ne more in ne sme biti komplet, za vedno dovršen, okostenel stabilen sistem, kakor jih je bilo dosedaj v vseh panogah brez števila, ampak da se razvija vzporedno s splošnim razvojem.

Ona pripoznava, da ni ničesar v narodi — niti naroda sama — stalnega, ampak da

In če mu ne bo prinesla velike dote, mu bo pa prinesla hvaležno in zvesto sree.

Vzel pa bo obenem tudi težko skrb z rame njenega očeta in rešil košček našega socialnega vprašanja.

Prijazna beseda v ptujski okraj.

Vurberg, 19. januarja 1908.

Večinoma so učitelji in učiteljice tukajšnjega okraja vpisani v našem društvu kot udje, a nekaj jih ni. Precejšnje število jih je, ki so samo javili svoj pristop, a pri tem je ostalo, dalje se niso pobrigali za društvo. niti da bi se bili udeleževali zborovanj, niti da bi plačevali članarino. Društvo mora plačevati za „Zavezo“, „Zvezo“ oziroma „Lehrerbund“, tudi za knjižnico prispevati, a kako naj to stori, ako ne izpolnjujejo člani svojih dolžnosti? V minulemu letu so bila zborovanja še precej dobro obiskovana, a bila bi še lahko boljše, ako bi ne bilo pri nekaterih tovariših in tovarišicah toliko brezbržnosti. Znano nam je sicer vsem, da vožnja ali sploh pot v Ptuj stane denar, za katerega nam gre sploh tesno, a če se zmore denar za hojo v mesto v drugih zadevah, bi se zmoget menda tudi v društvenih. Videti pa je tudi društvenike ob dnevnih zborovanja v mestu, ki pa k zborovanju ne pridejo. Tovariši z bornimi 70 do 80 K mesečne plače prihajajo marljivo, a marsikateri ki je v gmotnem na boljšem, ki ima tudi zvezo z železnico, pa izostaja.

Večinoma so pri zborovanjih vedno isti tovariši in tovarišice, ki se ne ustrašijo potnih stroškov, a ravno ti pa trpijo tembolj, ker se pobira za razne prispevke zmeraj pri njih. A vsa čast jim, saj kažejo s tem svojo stanovsko zavednost!

V zadnjem letu se ni udeležilo 17 članov nobenega zborovanja, nekaj jih je, ki že niso bili dve leti med nami. Takega siromakstva pa vendar ni med nami, da bi posameznik ne mogel toliko žrtvovati, da bi ne mogel priti enkrat v letu, oziroma v dveh letih k zborovanju! Tistim vpisanim članom, ki se ne udeležujejo zborovanj in tudi ne plačujejo članarine, je svetovati, naj prijavijo svoj izstop, da ne bo treba odboru postopati po § 27. društvenih pravil. Lepše bi bilo gotovo, da bi se nam dejanstveno pridružili, kakor pa da bi bilo čitati v „Učit. Tov.“, da je moral odbor po društvenih pravilih te in te tovariše in tovarišice izbrisati iz društva.

V društvu lahko sodeluje vsak učitelj in vsaka učiteljica, bodisi tega ali onega političkega mišljenja, zakaj društvo se ne peča in se tudi po pravilih ne sme pečati s politiko. Namen našega društva je: a) pospeševanje koristi narodne (ljudske) šole in njenih učiteljev vobče in onih ptujskega okraja posebej; b) vzajemno vsestransko pedagoško in didaktično izobraževanje učiteljstva v korist narodne (ljudske) šole in odgoje mladine, s posebnim ozirom na one ptujskega okraja (§ 1. društvenih pravil).

Osebnosti pustimo v stran, gre za stvar. Pokažimo občinstvu solidarnost! V slogi je moč! Pridružite se tudi, ki še niste bili med nami, dela je dovolj! Med drugim bo letos gotovo važno za vse sodelavnike pogovarjanje, oziroma poročanje o temah za uradno konfe-

re, je le vedno nastajanje in minevanje, ter da je stalna, nenastala, neminljiva, edino le resnica, ki jo je treba vedno bolj pojmovati.

Vrhutega nam podaja na podlagi dosežanj spoznavanj zanimive vpogled v bodočnost, n. pr. smer političkega razvoja v prihodnje, posebno pa nam stvarno pojasnjuje sedanji politički položaj. Socializem, ki ga oznanjuje sociologi, je drugega kalibra nego ga propagirajo „krščanski“ socialisti, vendar tudi drug v bistvu kakor socialni demokratizem. Znanstveno dokazuje potrebo in naraven postanek nacionalizma kakor patriotizma. Objektivno pojasnjuje slabe posledice teženj stranke, ki ne delujejo v smislu splošnega blagra (Gemeinnutz).

Enostavno in lahko umljivo razlaga sociološka veda kulturo, civilizacijo, nacionalizem individualizem in socializem kot socialne procese; narod, narodnost, državo, pravo kot socialne produkte.

Državne znanosti so ravno dosedaj občutljivo pogrešale znanstveno dovršene razpredelbe pojmov „država in pravo“.

renee, s katerim se olajša posameznikom izdelovanje dotičnih elaboratov. Več glav več misli. Da bi bile te besede v prid društvu, to iz sreca želi njegov najstarejši član.

Ziher.

Pisarna.

LIIX.

Vprašanje: V mojem službenem kraju je vikar, ki poučuje verouk. Če hoče vodstvo uradno poslati kak dopis katehetu, ali naj se naslovi na ime kateheta ali na duhovni urad, v tem slučaju na vikarijski urad?

Odgovor: To je pač vseeno, zakaj uradna pisma se lahko pošiljajo uradom ali pa posameznim osebam. Ako pošljete uradno pismo po pošti v isti kraj, kjer stanujete Vi, pa niso pošte dolžne, da ga dostavijo.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljski krožek št. Vid pri Ljubljani je imel svoj III. sešatek 16. t. m. pri „Slepem Janezu“. Vključ precej občutnemu mrazu se je zbralo lepo število učiteljev in tudi nekaj učiteljskih prijateljev. Rekla se je marsikatera resna, a tudi zabavnih ni manjkalo. Ti „krožki“ se bodo tako udomačili, da jih ne bomo nikdar več opustili, ker so nam v razvedrilo in pa v nepriljen razgovor o važnih stanovskih vprašanjih. Vivant sequentes!

Štajersko.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo ima svoj občni zbor dne 2. februarja t. l. ob 1. uri popoldne v Šmarji pri Jelšah. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo tajnika in blagajnika. 4. Volitev novega odbora. 5. Referat: Na delo med ljudstvo. 6. Volitev odseka za izvenšolsko delovanje. 7. Slučajnosti. K polnoštevilni udeležbi vabi vljudo odbor.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo zboruje v četrtek, dne 6. svečena 1908., točno ob 11. uri v Gornjem gradu po sledečem vzporedju:

1. Nagovor, predsednikov.
2. Zapisnik. Dopisi in razgovor o njih.
3. Volitev člana upravnega odbora „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“.
4. Raznoterosti.
5. Predavanje: Pogled v eksperimentalno pedagogijo.

Ptujsko učiteljsko društvo. Socialni odsek tega društva je sklenil v seji dne 12. t. m., da prične delovati potom učiteljskih krožkov.

Ptujsko učiteljsko društvo je imelo svoj občni zbor dne 12. t. m. ob izborni (!) udeležbi, t. j.: navzočih je bilo 1/3 članov. Tov. predsednik je podal pregled delovanja društvenega v preteklem letu, iz katerega povzamemo, da je imelo društvo v tem letu 6 zborovanj, pet predavanj, oziroma poročil, da je izmed društvenikov eden umrl, pet se jih je preselilo, dva sta stopila v pokoj.

Pri današnjem zborovanju je pristopila društvu gđ. Jurič Matilda, u. ž. r. d. v Narapljah. Kot gost je bil navzoč g. iur. K. ostanjevec.

Na predlog tov. Kavklerja se izvolita pregledovalcem računov tov. Kajnik in Jerše ter poročata pri prihodnjem zborovanju o stanju blagajnice.

Predsednikom je bil za tekoče leto zopet soglasno izvoljen tov. Fr. Žiher od Vurberka. Ostali odbor se je konstituiral za leto 1908. tako: podpredsednik — Anton Pesek iz Narapelj, tajnika — Angela Milčinski iz Haidina in Janko Lešnik od Vurberka, blagajničarka — Marjana Luknarjeva

Epohalne so nadalje sociološke razprave o bistvu in namenu politike, o parlamentarizmu, o ustavi, o stanovih in njih politiki, o družabnih zvezah plemstva, židovstva, katoliške cerkve ter o njih pomenu prej, sedaj in njih bodočnost itd.

Učitelja zanimajo poleg tega razprave o vzgoji, šolstvu in učiteljstvu s sociološkega stališča, ki mu odpirajo zadovoljiv vpogled v prihodnost — ako se zaveda učiteljski stan stališča, ki mu je odkazano po socioloških zakonih.

Sociologija nas vzpodbuja, naj z vneto delujemo na svojem lepem poklicu v duhu socialnega razvoja. Povzpni se sami intelektualno, kar nam bo za organizacijo druga, zanesljiva in uspešna opora v boju za obstanek! Pomagajmo si sami, ako v tem oziru na naših izobraževališčih zaradi reakcijskega vpliva nismo pridobili doslej!

Zato tudi na tem mestu imenujem dela najimenitnejših zastopnikov sociološke vede s skromno željo, naj bi jih prav mnogo tovarišev z istim zanimanjem proučevalo kakor moja